

Svědectví z laviny

aneb štěstí přeje připraveným

Petra je z Vrchlabí, Michal už pár let žije ve Špindlerově Mlýně. Patří k sobě a kromě jiného jsou horolezci. Sportovně založení, Krkonoše mají rádi a slušně je znají – Michal dokonce tak dobře, že se chystá vstoupit mezi dobrovolné členy horské služby. V zimě vyražejí na túry, vybaveni skialpinistickou výzbrojí. Tak tomu bylo i v pátek 7. března tohoto roku, kdy se po několika nevlídných dnech rozzářilo předjarní sluníčko i na hřebenech Krkonoš.

Naše dvojice chtěla využít hezkého dne pro skialpový výšlap ze Špindlerovky po Hraničním hřbetu nad Malý rybník, sjet k boudě Samotnia stojící na břehu jezera a vrátit se zpátky do Špindlu. Nějak nebyla nálada na povídání, Petra si jela svým pohodovým tempem, Michal poodjížděl dopředu. Zatímco se dívka zdržela focením u Poledního kamene, Michal jí úplně zmizel z dohledu. Když došla k hraně Jámy Malého rybníka (Kocioł Malego Stawu), už jí bylo divné, že by ani tady, před dlouhým sjezdem, na ni nepočkal? Vytáhla z kapsy telefon, aby mu zavolala, a v té samé chvíli se sám rozezvnil – na displeji Michal. „Petulo, už jsem dole, ale sjel jsem s lavinou! Nemůžu se hýbat, ale hlavu a jednu ruku mám nad sněhem.“ Dívka sdělení v prvním okamžiku nechtěla věřit, ale o tomhle se přeci nevtipkuje. „Rychle jsem strhla pásy a jela dolů. Od poloviny cesty už nebyl sníh, tak jsem lyže sundala a běžela dál. Když jsem přiběhla k chatě, přijeli zrovna záchranáři z Polska. Po tom, co mi nakázali, abych zůstala u chaty, vydala jsem se za nimi k lavině. Cestou jsem jednomu pomohla s výstrojí a pak už jen přihlížela akci a fotila,“ vyličila nám Petra okamžiky, na které asi hned tak nezapomene.

Co se tedy onoho slunečného březnového dopoledne v kotli Malého rybníka stalo? To už vědí ti z čtenářů, kteří sledují internetový zpravodaj lezec.cz, na kterém 23. března 2014 člen Horské

služby ČR Krkonoše Viktor Kořízek, dlouhodobě se zabývající problematikou lavin, uvedl rozbor tohoto výjimečného případu pádu laviny. Výjimečného jednak proto, že tuto „divnou zimu“ v Krkonoších téměř nemělo co padat (přesto měla v únoru a březnu HS Krkonoše tři záchranné akce související s lavinami), a za druhé tím, že postižený osobní setkání s lavinou přečkal, a to dokonce jen s menším zraněním. A co víc, byl ochoten se o své zážitky veřejně podělit.

Proč k pádu laviny došlo? Asi si hned odpovíte, že si za to může sám skialpinista, který přece neměl opouštět bezpečnou a jedinou povolenou cestu Česko-polského přátelství a odbočit kousek nad Žleb Litworowy, ve kterém se vše událo. Jistě, máte pravdu. Ale ruku na srdce, kdo z vás, co se v zimě často pohybujete na horách, nesjel u Pančavy z tyčované cesty, aby se podíval blíž z hrany karu do Labského dolu, nezajel těch pár metrů nad Hlavní žlab Velké Kotelní jámy nebo kousek blíž právě k horní hraně kotlí Rybníků? Horolezec Michal není žádný hazardér – předpokládal, že stojí na ještě bezpečném místě svahu, mimo žlab. Asi nejzákladnější bylo to, že strmost svahu v místě, kde lyžemi uvolnil sněhovou desku, byla pouhých 15–20°, což je téměř dolní hranice hodnoty sklonu, při kterém ještě může k odtržení dojít. Lyžař měl také smůlu, že se začal otáčet (samotné otáčení 2–3× zvyšuje zatížení svahu) právě v místě s nej-

↪ Žleb Litworovy v Jámě Malého rybníka byl 7. března 2014 dějištěm dramatu s dobrým koncem – český skialpinista tu přežil pád v deskové lavině, kterou sám uvolnil (snímek z okamžiku vyproštění). S většinou těla ještě pod sněhem pořídil mobilem autoportrét

nižší tloušťkou vrchní nosné vrstvy (jen 10–20 cm, jinde výška desky v místě odtrhu činila až 70 cm) – nižší vrstva znamená menší nosnost sněhu. Mezi vrchní deskou pevného promrzlého novějšího sněhu a starým sněhem v podloží se totiž vytvořila kluzná vrstva, tvořená hranatokrystalovým sněhem s příměsí pohárkových krystalů. Těto směsi se někdy říká plovoucí sníh – více není třeba dodávat. K poučení nás všech, co se pohybujeme po horách, nechme promluvit mladého muže o jeho osobní zkušenosti s pobytém v opravdové lavině. Tady je jeho strhující vyprávění:

Zpověď podruhé narozeného

Došel jsem na hranu, začal se rozhlížet kolem sebe a pak jsem sešel níž k hřebínku, co končil pode mnou, že odtamtud budu mít určité bezpečnější a lepší pohled do žlabu. Když jsem se vykoulal, začal jsem se otáčet s úmyslem vrátit se zpět na cestu, no a... lup. Všude kolem samý praskliny. Hned mi bylo jasné, co se asi bude dít. Začalo mě to táhnout doleva do žlabu. Když mě to povalilo na bok, ihned jsem zahodil hůlky a začal se zbavovat lyží, což se mi u jedny povedlo. Batoh s pipsem jsem si naopak hlídal.

Začátek jízdy byl děsivě impozantní. Vlnící se obrovské desky v úzkém žlabu, směřující za strašného hukotu fofrem dolů. A já v tom. Do týchle fáze bych řekl, že jsem to zvládal. Pak mě to otočilo zády dolů. Přišla tma, potom chvilkový vzduchoprázdno, prudkej náraz, úder do hlavy a zase světlo. Pokračovalo to jako pračka ve fázi ždímání a já se snažil plavat. Potom, co masa začala mírně zpomalovat, jsem uviděl zase slunce. Takže jsem věděl, že co nevidět se bude lámat chleba. Byl jsem v pozici plavce a tu jsem se snažil udržet. Pak to začalo tuhnout a já jsem jen pokrčil kolena, vyprsil se, a tím jsem vlastně vystrčil hlavu a ruku. Pak konec a klid. Chvilková úleva.

Pak mi ale došlo, že takhle asi dlouho nevydržím. Nemohl jsem dýchat, jak jsem byl přimáčklej až na prsa. Začal jsem volat na lidi stojící na druhém břehu u chaty a poprosil jsem je, ať mi jdou na pomoc. Něco odpovídali, ale trvalo to asi 20 minut, než ke mně přiběhli dva čertíci, co makaj

na chatě. Bohužel bez lopaty a rukavic. Do tý doby jsem si milimetr po milimetru odhrabával tou jednou volnou rukou sněh od prsou a během toho jsem pořád volal o pomoc. Bylo to čirý zoufalství a bezmoc, při pohledu na tu lhostejnost asi 20 lidí, který stáli kousek ode mě a nepřišli na pomoc, přestože mne viděli. Zpětně to беру tak, že se asi báli.

Můžu říct, že po cestě dolů jsem si byl jistější, že tohle nedám, a bál jsem se, že bude trvat dlouho, než pod tím sněhem zhasnu. A hlavně co Petula, která šla po cestě a vůbec neměla tušení, kde lítám.

Nedokážu přesně říct, jak dlouho to trvalo, ale takových 35 minut od závalu určitě, než mě chlapci z GOPR odhrabali.

JAK SE TO STALO?

Tato výpověď je opravdu unikátní – není mnoho lidí, kteří něco takového prožili a ještě mnohem méně je těch, kterým bylo dopřáno o tomto zážitku později vyprávět! Tím spíš, že, nešlo o splaz nebo malou lavinu z volného sněhu, ze které se se štěstím dá i vyjet, ale o lavinu deskovou, byť menších rozměrů, která nemilosrdně „sešrotuje“ (viz výše uvedený zážitek ždímání v pračce) vše, co se ocitne mezi lámajícími se deskami. Dráhu této laviny lze při jistém zjednodušení přirovnat k přesypacím hodinám nebo ještě spíš dvěma protilehlým trychtýřům s delší spojovací trubičkou: ze široké odtrhové hrany se sněh laviny zkoncentroval do jen pár metrů širokého transportního pásma v úžině žlabu, aby se pak na konci zase rozeběhl do kuželu lavinové akumulace (nánosu), končící těsně nad zamrzlou hladinou jezera. Lavina byla dlouhá asi 250 metrů, široká 8–25 m, šířka odtrhu asi 70 m, šířka a výška čela nánosu 7 m a 0,5–1 m.

Klíčovým momentem pro přežití – kromě obrovského štěstí – bylo to, že Michal byl na lavinu dobře teoreticky připravený. Absolvoval několikadenní lavinový kurz, má zkušenosti s lavinězním terénem z Krkonoše a hlavně z Vysokých Tater. Byl natolik duchapřítomný, že v okamžiku, kdy se s ním dal svah do pohybu, se snažil zbavit všeho nebezpečného (hůlky, lyže), naopak si chránil batoh s lavinovým přístrojem. Ve střední části turbulentního letu skalnatým Litworovým žlebem už

Část horní hrany kotle Malého rybníka (polsky Kocioł Małego Stawu) se zákřesem pohybu lyžaře

nemohl dělat nic – tam stačilo jediné setkání se skalní stěnou nebo vystupujícím balvanem... Po výjezdu z rokliny se snažil ve sněhu plavat (možná i proto skončil v horní, méně mocné části sněhové akumulace) a v poslední fázi se mu povedlo z laviny vytrčit ruku a hlavně hlavu, což bylo rozhodující. Na hrudník sice těžce tlačil sněh, ale jakž-takž dýchat mohl. Nekonečné minuty, než dorazí pomoc, si dokonce krátil zachycením své situace na mobilní telefon.

Možná si položíte otázku, proč mu početná skupina přihlížejících hostů horské boudy Samotnia (leží asi 250 m vzdušnou čarou od místa, kde byl lyžař uvězněný, po břehu jezera je to jen o málo dál) nepřišla okamžitě na pomoc. Šlo zřejmě o psychologický efekt, označovaný jako syndrom nezúčastněného diváka nebo efekt přihlížejícího – čím víc je u neštěstí lidí, tím víc se spoléhají na to, že se přece postará někdo jiný; také je tu nepřipravenost a strach z rizika. Naštěstí tu byli místní ze Samotnie: jako první přiběhli dva mladíci z personálu a začali Michala holýma rukama uvolňovat ze sněhového sevření. Lavina spadla krátce po půl jedenácté, někdo z boudy zavolal v 10.45 na ústředí GOPR, horští záchranáři z Karpacze byli v 11.04 u postiženého, v tutéž chvíli volali vrtulník (dorazil za necelou hodinu), o minutu později

se o nehodě dozvěděli na ústředí HS ve Špindlerově Mlýně. Z betonu laviny byl skialpinista vypořáčen v 11.19, pak na nosítkách snesen členy GOPR a strážci polského národního parku na místo přistání vrtulníku na břehu jezera. To už byli na místě i členové hlídky HS Krkonoše a přítelkyně Petra, díky jejíž duchapřítomnosti a reportérské zručnosti máte k dispozici tuto fotoreportáž. Vrtulník postiženého odváží do nemocnice v Jelení Hoře ve čtvrt na jednu. Lékaři museli zašit ošklivou tržnou ránu na levé ruce, jinak však mohli konstatovat, že kromě pochopitelného psychického šoku utrpěl pouze pohmožděninu a odřeniny, nic opravdu závažného. Proto mohl být Michal ještě téhož dne večer převezen domů do Špindlerova Mlýna. Toho dne 7. března, který bude do konce života slavit jako své druhé narozeniny!

Jiří Dvořák

Redakce velmi děkuje slečně Petře za poskytnutí autentických fotografií, Michalovi za jeho vyprávění i selfie z laviny a Viktoru Kořízkovi za možnost použití materiálů uvedených v jeho článku na www.lezec.cz. Jako zdroj obecných informací o lavinách pak byla využita nová publikace Správy KRMAP Laviny v Krkonoších (viz K+JH č. 2/2014, str. 39), již je V. Kořízek spoluautorem.

O transport z laviniště na vakuové matraci se postarali společnými silami záchranáři z GOPR a strážci KPN

Skialpinista se stěhuje na palubu vrtulníku Eurocopter EC135 polské Letecké záchranné služby, který ho odvezl do nemocnice v Jelení Hoře